КРАМАР
Олег Михайлович

викладач, Львівський університет бізнесу та права

УДК 338.45:69:331.108:005.332.2-044.96

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТА СТРУКТУРНИХ ЗМІН У КАДРОВОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ФУНКЦІОНУВАННЯ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

DEVELOPMENT TRENDS AND STRUCTURAL DISORDERS IN THE HUMAN RESOURCE PROVISION

DOI: https://doi.org/10.37634/efp.2020.3(1).2

KRAMAR Oleh Mykhailovych *– lecturer, Lviv university of business and law*

У статті охарактеризовано динаміку кількості зайнятих працівників у розрізі великих, середніх та малих будівельних підприємств, а також у розрізі видів будівельної діяльності протягом періоду 2010-2018 рр. Запропоновано послідовність розрахунків структурних змін кадрового забезпечення будівельних підприємств. На основі розрахунків індексу, швидкості та інтенсивності структурних змін у кадровому забезпеченні підприємств за видами будівельних робіт встановлено їх динаміку протягом періоду 2010-2018 рр.

* * *

В статье охарактеризована динамика численности занятых работников в разрезе крупных, средних и малых строительных предприятий, а также в разрезе видов строительной деятельности в течение периода 2010-2018 гг. Предложена последовательность расчетов структурных изменений кадрового обеспечения строительных предприятий. На основе расчета индекса, скорости и интенсивности структурных изменений в кадровом обеспечении предприятий по видам строительных работ установлено их динамику в течение периода 2010-2018 гг.

* * *

The article describes the dynamics of the number of employees employed by large, medium and small construction enterprises, as well as by types of construction activities during the period 2010-2018. On the basis of calculations of the index, speed and intensity of structural changes in the personnel supply of enterprises by types of construction works, their dynamics during the period 2010-2018 was established.

The purpose of the paper is to identify trends in development and structural changes in the staffing of the functioning of construction enterprises.

The functioning of construction enterprises is currently occurring under difficult conditions of external and internal threats to Ukraine's national security, which is reflected by a number of negative socio-economic trends. In particular, human resources, as one of the key factors in the development of construction enterprises, have declined significantly in recent years. This is due to a number of objective and subjective reasons, one of which is the activation of labor migration. After a rapid decrease in the number of employees at construction enterprises during 2010-2015, from 2017, a positive trend is observed. The results of the analysis show that the greatest impact of staffing in the construction of residential and non-residential buildings and specialized construction works in the study period is traced in 2018, and in the construction of engineering structures - in 2012, where the intensity of structural changes showed the highest value. The lion's share of all employees work in small construction enterprises - 156.1 thousand people (53%), medium-sized enterprises - 109.3 thousand people and significantly fewer in large enterprises - 6.8 thousand people (2.5%) in 2018. Changes in the structure of employment by size of enterprises over the years 2010-2018 are observed. The largest number of employees is observed in enterprises specializing in the construction of buildings - about 150 thousand people, including the construction of residential and non-residential buildings - 138.6 thousand people and the organization of construction of buildings - 11.4 thousand people.

Ключові слова: *зайняті працівники, персонал, структурні зміни, будівельні підприємства*

Ключевые слова: *занятые работники, персонал, структурные изменения, строительные предприятия*

Keywords: *employed workers, staff, structural changes, construction companies*

ВСТУП

Функціонування будівельних підприємств у теперішній час відбувається у складних умовах зовнішніх і внутрішніх загроз національній безпеці України, що відображається низкою негативних соціально-економічних тенденцій. Зокрема, кадровий потенціал, як один із ключових факторів розвитку будівельних підприємств, останніми роками суттєво ослаб. Це пов'язано із низкою об'єктивних і суб'єктивних причин, однією з яких є активізація трудової міграції.

МЕТА роботи полягає у визначенні тенденцій розвитку та структурних змін у кадровому забезпеченні функціонування будівельних підприємств.

У процесі дослідження використано методи аналізу, синтезу, визначення структурних змін.

РЕЗУЛЬТАТИ

Після стрімкого зменшення кількості зайнятих працівників на будівельних підприємствах протягом 2010-2015 рр. з 2017 р. простежується позитивна динаміка (у 2017 р. – 257,8 тис. осіб, 2018 р. – 272,2 тис. осіб) (табл. 1).

Левова частка усіх зайнятих працюють на малих будівельних підприємствах – 156,1 тис. осіб (53 %), на середніх – 109,3 тис. осіб та значно менше на великих підприємствах – 6,8 тис. осіб (2,5 %) у 2018 р. Простежуються зміни у структурі зайнятості за розмірами підприємств протягом 2010-2018 рр.:

– на малих підприємствах: з 53 % у 2010 р. до 57 % у 2018 р.;

Таблиця 1

Динаміка кількості зайнятих працівників у розрізі великих, середніх та малих будівельних підприємств протягом періоду 2010-2018 рр. [*сформовано за [1]***]**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2017	2018
Всього на будівельних підприємствах (осіб)	472082	432723	411099	371664	286108	248099	257785	272157
на великих підприємствах (осіб)	12951	11272	10476	10251	2305	3255	4647	6796
частка (%)	2,7	2,6	2,6	2,8	0,8	1,3	1,8	2,5
на середніх підприємствах (осіб)	209012	196837	187947	165423	131482	108465	103440	109280
частка (%)	44,3	45,5	45,7	44,5	46,0	43,7	40,1	40,2
на малих підприємствах (осіб)	250119	224614	212676	195990	152321	136379	149698	156081
частка (%)	53,0	51,9	51,7	52,7	53,2	55,0	58,1	57,3

– на середніх підприємствах: з 44,3 % у 2010 р. до 40,2 % у 2018 р.;

– на великих підприємствах: з 2,7 % у 2010 р. до 2,5 % у 2018 р.

Найбільше зайнятих працівників простежується на підприємствах, що спеціалізуються на будівництві будівель – близько 150 тис. осіб, зокрема на будівництві житлових і нежитлових будівель – 138,6 тис. осіб та організації будівництва будівель – 11,4 тис. осіб (табл. 2).

У контексті нашого дослідження вважаємо доцільним визначення структурних змін у кадровому забезпеченні будівельних підприємств за наступною послідовністю розрахунків (рис. 1).

Так, за масу структурних змін (*МКЗб*) прийнято частку зайнятих працівників за конкретним напрямом будівництва (будівництва житлових і нежитлових будинків; будівництва інженерних споруд; спеціалізованих будівельних робіт) протягом періоду дослідження: 2010-2018 рр. (базовий період (*M_0КЗб*): 2010 р. – період початку відновлення економіки після фінансово-економічної кризи 2008 р.) (табл. 3).

Результати аналізу показують, що найбільший вплив кадрового забезпечення у будівництві житлових і нежитлових будівель (рис. 2) та спеціалізованих будівельних роботах (рис. 3) у досліджуваному періоді простежується у 2018 р., а у будівництві інженерних споруд (рис. 4) – у 2012 р., де показник інтенсивності структурних змін показав найвище значення:

– у будівництві житлових і нежитлових будівель: "-0,27";

– у спеціалізованих будівельних роботах: "-0,05";

– у будівництві інженерних споруд: "-0,02".

Таблиця 2

Динаміка кількості зайнятих працівників на будівельних підприємствах у розрізі видів будівельної діяльності протягом періоду 2010-2018 рр. [*сформовано за [1]***]**

	2010	2012	2014	2016	2018
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
БУДІВНИЦТВО БУДІВЕЛЬ	269303	230105	157794	139031	149959
організація будівництва будівель	12032	11200	8593	8593	11377
будівництво житлових і нежитлових будівель	257271	218905	149201	130438	138582
БУДІВНИЦТВО СПОРУД	76839	72982	46648	39123	45108
Будівництво доріг і залізниць	34621	34140	20380	19611	24819
будівництво доріг і автострад	19961	22361	13110	15288	19377
будівництво залізниць і метрополітену	8608	5839	4847	2769	2668
будівництво мостів і тунелів	6052	5940	2423	1554	2774
Будівництво комунікацій	25041	21480	15034	12189	13575
будівництво трубопроводів	15385	12292	7511	6063	5305
будівництво споруд електропостачання та телекомунікацій	9656	9188	7523	6126	8270
будівництво інших споруд	17177	17362	11234	7323	6714
будівництво водних споруд	3412	2453	1247	980	944
будівництво інших споруд, н.в.і.у.	13765	14909	9987	6343	5770
СПЕЦІАЛІЗОВАНІ БУДІВЕЛЬНІ РОБОТИ	125940	108012	81666	68877	77090
Знесення та підготовчі роботи на будівельному майданчику	12030	8831	5842	4740	4429
знесення	1043	1696	544	430	479
підготовчі роботи на будівельному майданчику	8250	4012	2796	2765	2705
розвідувальне буріння	2737	3123	2502	1545	1245

Продовження табл. 2

1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*
Електромонтажні, водопровідні та інші будівельно-монтажні роботи	83101	74927	57784	49959	54397
електромонтажні роботи	32909	33884	25994	22246	22858
монтаж водопровідних мереж, систем опалення та кондиціонування	35753	26757	18552	16369	18253
інші будівельно-монтажні роботи	14439	14286	13238	11344	13286
Роботи із завершення будівництва	5923	4292	3479	3054	4203
штукатурні роботи	1198	874	817	676	663
установлення столярних виробів	1443	710	452	386	606
покриття підлоги й облицювання стін	1318	1009	742	532	813
малярні роботи та скління	1039	558	489	439	469
інші роботи із завершення будівництва	925	1141	979	1021	1652
Інші спеціалізовані будівельні роботи	24886	19962	14561	11124	14061
покрівельні роботи	2020	1703	931	854	1002
інші спеціалізовані будівельні роботи, н.в.і.у.	22866	18259	13630	10270	13059

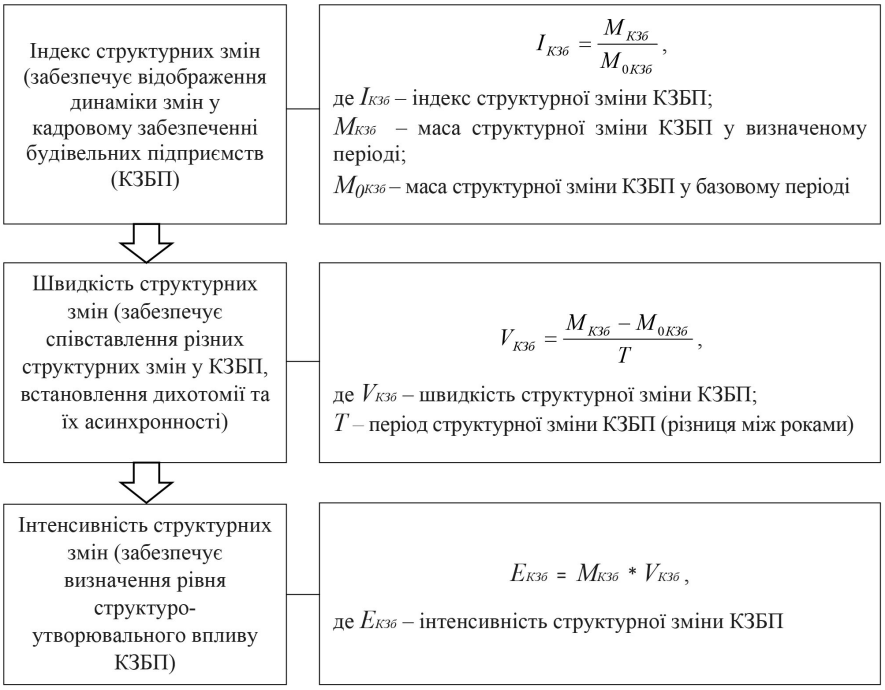

Рис. 1. Послідовність розрахунків структурних змін кадрового забезпечення будівельних підприємств [модифіковано та сформовано автором]

Таблиця 3

Динаміка структурних змін у кадровому забезпеченні підприємств за видами будівельних робіт протягом періоду 2010-2018 рр. [*розраховано за [1]***]**

	2011	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
1	*2*	*3*	*4*	*5*	*6*	*7*	*8*	*9*
Маса структурних змін (%)	*при будівництві житлових і нежитлових будівель*							
	3,17	3,00	2,77	2,51	2,37	2,40	2,46	2,52
	при будівництві інженерних споруд							
	0,91	0,95	0,87	0,74	0,66	0,67	0,73	0,76
	при спеціалізованих будівельних роботах							
	1,47	1,41	1,37	1,30	1,19	1,19	1,25	1,29

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Індекс структурних змін (%)	*при будівництві житлових і нежитлових будівель*							
	0,94	0,89	0,82	0,74	0,70	0,71	0,73	0,74
	при будівництві інженерних споруд							
	0,95	0,98	0,90	0,77	0,68	0,70	0,76	0,78
	при спеціалізованих будівельних роботах							
	0,93	0,89	0,87	0,82	0,75	0,75	0,79	0,82
Швидкість структурних змін (%)	*при будівництві житлових і нежитлових будівель*							
	-0,22	-0,19	-0,20	-0,22	-0,20	-0,16	-0,13	-0,11
	при будівництві інженерних споруд							
	-0,05	-0,01	-0,03	-0,06	-0,06	-0,05	-0,03	-0,03
	при спеціалізованих будівельних роботах							
	-0,11	-0,09	-0,07	-0,07	-0,08	-0,07	-0,05	-0,04
Інтенсивність структурних змін (%)	*при будівництві житлових і нежитлових будівель*							
	-0,69	-0,58	-0,56	-0,55	-0,48	-0,39	-0,33	-0,27
	при будівництві інженерних споруд							
	-0,05	-0,01	-0,03	-0,04	-0,04	-0,03	-0,02	-0,02
	при спеціалізованих будівельних роботах							
	-0,16	-0,12	-0,10	-0,09	-0,09	-0,08	-0,06	-0,05

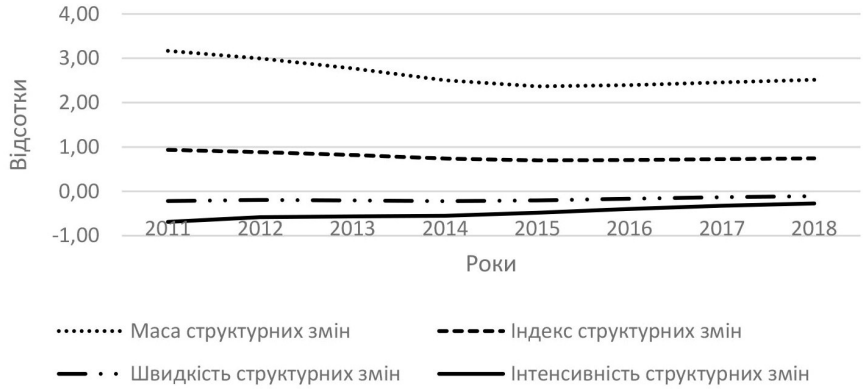

Рис. 2. Графічне відображення динаміки структурних змін у кадровому забезпеченні підприємств при будівництві житлових і нежитлових будівель протягом періоду 2010-2018 рр. [сформовано автором]

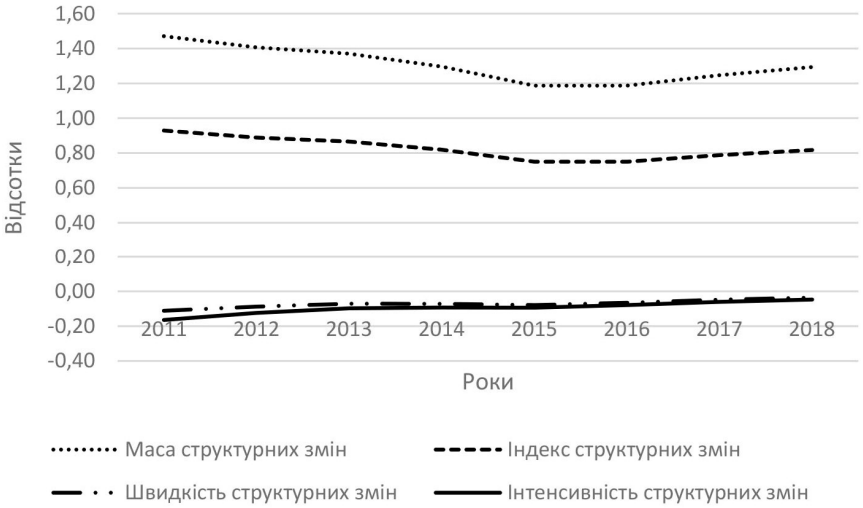

Рис. 3. Графічне відображення динаміки структурних змін у кадровому забезпеченні підприємств при спеціалізованих будівельних роботах протягом періоду 2010-2018 рр. [сформовано автором]

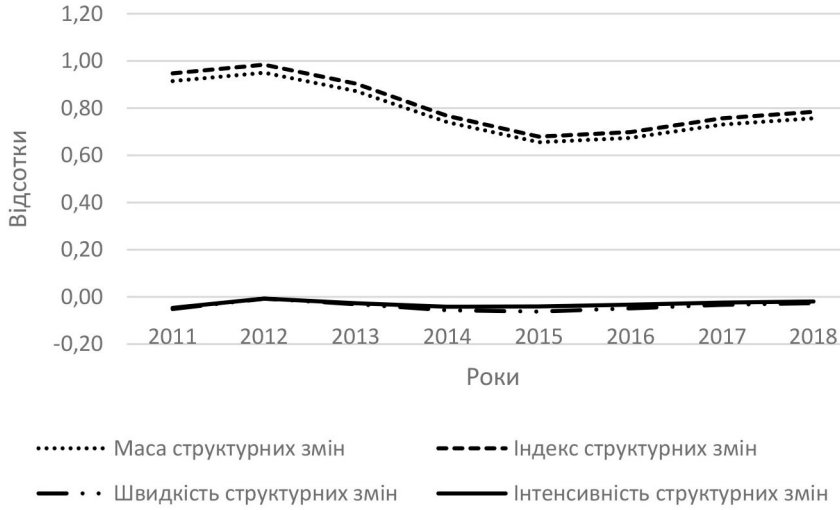

Рис. 4. Графічне відображення динаміки структурних змін у кадровому забезпеченні підприємств при будівництві інженерних споруд протягом періоду 2010-2018 рр. [сформовано автором]

ВИСНОВКИ

Окреслені зміни у кадровому забезпеченні у житловому і нежитловому будівництві та виконанні спеціалізованих будівельних робіт в основному пов'язані із тенденціями на ринку праці. Попри загальний дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили, що відображається професійно-кваліфікаційною невідповідністю, у 2018 р. суттєво зріс рівень зайнятості, викликаний змінами до законодавства у сфері пенсійного забезпечення (згідно з якими із початку 2018 р. посилено вимоги до страхового стажу для призначення пенсій за віком), а також поступовим зростанням заробітних плат протягом останніх трьох років. Відбулося збільшення участі у робочій силі населення віком від 50 до 59 років, також відчутно зросла кількість осіб віком від 35 до 39 років.

Активізація кадрового забезпечення у будівництві інженерних споруд у 2012 р. пов'язана із різким зростанням обсягів підрядних робіт потягом 2011-2012 рр. в основному за рахунок бюджетних замовлень на засадах залучення великої кількості тимчасової робочої сили.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua.

References

1. Official site of the Ukrainian State Statistics Service. URL: http://www.ukrstat.gov.ua. (in Ukrainian)